

**แนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4***
**GUIDELINES FOR DEVELOPING EDUCATIONAL INNOVATIONS FOR
TEACHERS UNDER THE CHIANG RAI PRIMARY EDUCATIONAL SERVICE
AREA OFFICE 4**

วันนยา แก้วกันทะ¹ และ วัชร จตุพร²

Wananya Kaewkantha¹ and Watchara Jatuporn²

¹⁻²สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

¹⁻²Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 4

Corresponding Author's Email: wananya.090535@gmail.com

วันที่รับบทความ : 12 มีนาคม 2569; วันแก้ไขบทความ 30 มีนาคม 2569; วันที่รับบทความ : 1 เมษายน 2569

Received 12 March 2026; Revised 30 March 2026; Accepted 1 April 2026

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา 2) วิเคราะห์ความต้องการจำเป็น และ 3) เสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยใช้การวิจัยแบบผสมผสาน กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูจำนวน 302 คน เครื่องมือที่ใช้ประกอบด้วยแบบสอบถามแบบตอบสองสภาพ (ค่าความเชื่อมั่น 0.98) และแบบสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลด้วยค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดัชนีความต้องการจำเป็น (PNI_{modified}) และการวิเคราะห์เนื้อหา

Citation:

* วันนยา แก้วกันทะ และ วัชร จตุพร. (2569). แนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. วารสารส่งเสริมและพัฒนาวิชาการสมัยใหม่, 4(3), 207-222.

Wananya Kaewkantha and Watchara Jatuporn. (2026). Guidelines For Developing Educational Innovations For Teachers Under The Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 4.

Modern Academic Development and Promotion Journal, 4(3), 207-222.;

DOI: <https://doi.org/10.>

<https://so12.tci-thaijo.org/index.php/MADPIADP/>

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันโดยรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.258$) และสภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.534$) ความต้องการจำเป็นสูงสุด ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ รองลงมาคือ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านสื่อการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านหลักสูตร ตามลำดับ นอกจากนี้ แนวทางการพัฒนานวัตกรรมประกอบด้วย 5 แนวทาง และ 15 วิธีดำเนินการ

ข้อค้นพบชี้ให้เห็นว่า การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาควรมุ่งเสริมสร้างระบบบริหารจัดการและการสนับสนุนจากสถานศึกษา ควบคู่กับการพัฒนาศักยภาพครู เพื่อยกระดับคุณภาพการจัดการเรียนรู้อย่างยั่งยืน

คำสำคัญ: การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

Abstract

This research article aimed to: 1) investigate the current and desirable states of educational innovation development; 2) analyze the priority needs; and 3) propose guidelines for developing educational innovation for teachers under the Chiang Rai Primary Educational Service Area Office 4. A mixed-methods research design was employed. The sample consisted of 302 school administrators and teachers. The research instruments included a dual-response questionnaire (reliability = 0.98) and an interview form. Data were analyzed using frequency, percentage, mean, standard deviation, the Priority Needs Index ($PNI_{modified}$), and content analysis.

The findings revealed that the overall current state was at a high level ($\bar{x} = 4.258$), while the desirable state was at the highest level ($\bar{x} = 4.534$). The highest priority need was in administration, followed by measurement and evaluation, instructional media, learning management, and curriculum, respectively. Furthermore, the proposed guidelines for educational innovation development consisted of five main approaches and fifteen implementation methods.

The results indicate that the development of educational innovation should emphasize strengthening administrative systems and institutional support,

alongside enhancing teachers' competencies in order to sustainably improve the quality of learning management.

Keywords: Educational Innovation Development

บทนำ

ในยุคดิจิทัลที่เศรษฐกิจและสังคมเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ประเทศไทยจำเป็นต้องพัฒนาศักยภาพทรัพยากรมนุษย์เพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขัน โดยรัฐบาลได้กำหนดนโยบายประเทศไทย 4.0 ที่มุ่งขับเคลื่อนเศรษฐกิจด้วยนวัตกรรมและความรู้ ควบคู่กับแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 (พ.ศ. 2566–2570) ซึ่งเน้นการพัฒนาคนให้มีความทักษะในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ การคิดวิเคราะห์ การเรียนรู้ตลอดชีวิต และการใช้เทคโนโลยีอย่างสร้างสรรค์ ดังนั้น การจัดการศึกษาจึงต้องปรับรูปแบบการเรียนรู้โดยนำนวัตกรรมและเทคโนโลยีมาใช้เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียน (สำนักงานสภาพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565; สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา, 2561)

อย่างไรก็ตาม การดำเนินงานในทางปฏิบัติยังพบข้อจำกัด โดยเฉพาะครูบางส่วนยังขาดความรู้และทักษะในการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีเพื่อการจัดการเรียนรู้ ส่งผลให้ไม่สามารถพัฒนาทักษะผู้เรียนในศตวรรษที่ 21 ได้อย่างเต็มประสิทธิภาพ ทั้งนี้ การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาจำเป็นต้องอาศัยแนวคิดการเรียนรู้แบบผู้เรียนเป็นศูนย์กลางและทฤษฎีการสร้างความรู้ ซึ่งครูมีบทบาทสำคัญในการออกแบบและประยุกต์ใช้ให้เหมาะสมกับบริบทของผู้เรียน (จุฑามาศ สุกุลแก้ว, 2560; รัชดา อุตตะโมตะ, 2564)

สำหรับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 แม้มีนโยบายส่งเสริมการใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีในการพัฒนาคุณภาพผู้เรียน แต่ยังพบปัญหาการดำเนินงานที่ไม่ต่อเนื่อง ทักษะด้านเทคโนโลยีของครูที่ยังไม่เพียงพอ และข้อจำกัดด้านโครงสร้างพื้นฐานในบางพื้นที่ ส่งผลให้การนำนวัตกรรมไปใช้ยังไม่เกิดประสิทธิภาพเท่าที่ควร (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4, 2567)

จากสภาพดังกล่าว ผู้วิจัยจึงสนใจศึกษาการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 เพื่อวิเคราะห์สภาพปัจจุบันสภาพที่พึงประสงค์ และเสนอแนวทางการพัฒนาที่เหมาะสม อันจะนำไปสู่การยกระดับศักยภาพครูและคุณภาพผู้เรียนให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในศตวรรษที่ 21 ต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
2. เพื่อศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4
3. เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4

การทบทวนวรรณกรรม

1. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการจัดการเรียนการสอนของครูการจัดการเรียนการสอนเป็นกระบวนการที่ครูออกแบบกิจกรรมการเรียนรู้เพื่อให้ผู้เรียนเกิดปฏิสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อม โดยมุ่งพัฒนาทักษะและสมรรถนะในศตวรรษที่ 21 องค์ประกอบสำคัญ ได้แก่ การใช้สื่อ การจัดกิจกรรมการเรียนรู้ และการวัดประเมินผลอย่างเป็นระบบ เพื่อส่งเสริมศักยภาพของผู้เรียนอย่างเต็มที่

2. แนวคิดและทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษานวัตกรรมทางการศึกษาหมายถึง แนวคิด วิธีการ หรือสื่อใหม่ที่จะช่วยเพิ่มประสิทธิภาพการจัดการเรียนการสอน โดยครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ (1) การจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (2) การวัดและประเมินผลด้วยเทคโนโลยีดิจิทัล (3) การบริหารจัดการโดยใช้สารสนเทศ (4) การพัฒนาสื่อการสอนและเครือข่ายออนไลน์ และ (5) การพัฒนาหลักสูตรให้สอดคล้องกับบริบท

3. แนวคิดเกี่ยวกับการประเมินความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) การประเมินความต้องการจำเป็นเป็นการวิเคราะห์ช่องว่างระหว่างสภาพปัจจุบัน (D) และสภาพที่พึงประสงค์ (I) โดยใช้สูตร $PNI_{Modified} = (I - D) / D$ เพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องพัฒนา ช่วยให้การวางแผนมีประสิทธิภาพและคุ้มค่าทรัพยากร

จากการทบทวนเอกสาร พบว่าการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครูจำเป็นต้องบูรณาการการจัดการเรียนการสอน เทคโนโลยีทางการศึกษา และการบริหารจัดการของสถานศึกษา เพื่อยกระดับคุณภาพผู้เรียนในบริบทการศึกษาไทยปัจจุบัน

วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ (Quantitative Research) และการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) เพื่อศึกษาและพัฒนาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยมีรายละเอียดการดำเนินการดังนี้

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้สอนในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 133 แห่ง ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา 127 คน และครู 1,189 คน รวมทั้งสิ้น 1,316 คน

กลุ่มตัวอย่าง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 จำนวน 302 คน

การกำหนดขนาดตัวอย่าง ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้ตารางสำเร็จรูปของเครจซีและมอร์แกน (Krejcie & Morgan) ณ ระดับความเชื่อมั่น 95% และความคลาดเคลื่อนที่ยอมรับได้ 0.05 ($e = 0.05$)

วิธีการสุ่มตัวอย่าง ใช้การสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi-stage Sampling) ประกอบด้วย การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ (Stratified Random Sampling) ตามขนาดโรงเรียน และการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) นอกจากนี้ยังมีกลุ่มผู้ให้ข้อมูลสำคัญเป็นผู้เชี่ยวชาญด้านการพัฒนานวัตกรรม จำนวน 5 คน เพื่อให้ข้อมูลผ่านการสัมภาษณ์

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสอบถาม (Questionnaire) มีลักษณะเป็นแบบตอบสนองคู่ (Dual Response) เพื่อศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยมีโครงสร้างแบ่งออกเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 แบบสอบถามเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ ครอบคลุม 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการจัดการเรียนการสอน 2) ด้านการวัดผลและประเมินผล 3) ด้านการบริหารจัดการ 4) ด้านสื่อการสอน และ 5) ด้านหลักสูตร

ตอนที่ 3 ข้อเสนอแนะอื่นๆ

มาตรวัด ใช้มาตรวัดแบบลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับ

2. แบบสัมภาษณ์ (Interview Form) เป็นแบบสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างเกี่ยวกับแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

การสร้างและหาคุณภาพเครื่องมือ

ความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity): นำเครื่องมือให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ โดยหาค่า ดัชนีความสอดคล้อง (IOC) ซึ่งต้องมีค่าตั้งแต่ 0.50 ขึ้นไป ทุกข้อคำถาม

ความเชื่อมั่น (Reliability): นำแบบสอบถามที่ปรับปรุงแล้วไปทดลองใช้ (Try-out) และคำนวณหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟาของโครนบาค (Cronbach's Alpha Coefficient) พบว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.98 ซึ่งสูงกว่าเกณฑ์มาตรฐานที่กำหนด (0.70) แสดงว่าเครื่องมือมีความเชื่อมั่นสูงเพียงพอต่อการนำไปจัดเก็บข้อมูลจริง

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลในช่วงปี พ.ศ. 2567 เพื่อให้สอดคล้องกับแผนปฏิบัติการประจำปีของหน่วยงาน จากนั้นได้ดำเนินการขอหนังสือขอความอนุเคราะห์จากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยพะเยา เพื่อขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้บริหารสถานศึกษาและครูในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 และดำเนินการเก็บข้อมูลโดยใช้แบบสอบถาม แบบตอบตนเองเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ โดยส่งแบบสอบถามไปยังโรงเรียนกลุ่มตัวอย่างจำนวน 133 แห่งในสังกัด แบบออนไลน์ (Google Form)

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติเชิงพรรณนา ใช้ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percentage) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) เพื่ออธิบายข้อมูลทั่วไปและระดับสภาพปัจจุบัน/พึงประสงค์

การประเมินความต้องการจำเป็น ใช้ค่าดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{modified}$) เพื่อจัดลำดับความสำคัญของประเด็นที่ต้องพัฒนา

การวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) สำหรับข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน เพื่อนำมาสรุปและจัดทำเป็นแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาบับสมบูรณ์

ผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู

ผลการศึกษาพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ($\bar{x} = 4.258$, S.D. = 0.602) โดยด้านสื่อการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านหลักสูตร ด้านการวัดผลและประเมินผล และด้านการบริหารจัดการ ตามลำดับ

ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์ โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\bar{x} = 4.534$, S.D. = 0.580) โดยด้านสื่อการสอนมีค่าเฉลี่ยสูงสุด รองลงมา ได้แก่ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านการจัดการเรียนการสอน ด้านการบริหารจัดการ และด้านหลักสูตร ทั้งนี้สะท้อนว่าครูมีการดำเนินงานในระดับดี แต่ยังต้องการพัฒนาเพิ่มเติมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการจัดการเรียนรู้

2. ผลการศึกษาความต้องการจำเป็นในการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู

ผลการวิเคราะห์ดัชนีความต้องการจำเป็น ($PNI_{Modified}$) พบว่า ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ ด้านการวัดผลและประเมินผล ด้านสื่อการสอน ด้านการจัดการเรียนการสอน และด้านหลักสูตร โดยด้านการบริหารจัดการมีความสำคัญสูงสุด สะท้อนบทบาทของผู้บริหารในการสนับสนุนทรัพยากร ระบบงาน และการส่งเสริมนวัตกรรมในสถานศึกษา

3. ผลการศึกษาแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู

แนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาประกอบด้วย 5 แนวทางหลัก ได้แก่ (1) การพัฒนาการบริหารจัดการ (2) การพัฒนาการวัดและประเมินผล (3) การพัฒนาสื่อและเทคโนโลยี (4) การพัฒนาการจัดการเรียนการสอน และ (5) การพัฒนาหลักสูตร โดยมุ่งเสริมสร้างศักยภาพครูในการสร้างและใช้นวัตกรรมอย่างเป็นระบบ ควบคู่กับการสนับสนุนจากผู้บริหารด้านทรัพยากร เทคโนโลยี และการนิเทศติดตาม เพื่อยกระดับคุณภาพการเรียนรู้ให้สอดคล้องกับการศึกษาในศตวรรษที่ 21

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละข้อมูลเบื้องต้นของผู้ตอบแบบสอบถาม

ด้าน	จำนวน	ร้อยละ
ตำแหน่งหน้าที่		
ผู้บริหารสถานศึกษา	29	9.60
ครู	273	90.40
รวม	302	100
เพศ		
ชาย	88	29.14
หญิง	214	70.86
รวม	302	100
วุฒิการศึกษา		
ปริญญาตรี	200	66.23
ปริญญาโท	102	33.77
ปริญญาเอก	0	0
รวม	302	100
ประสบการณ์ทำงาน		
น้อยกว่า 10 ปี	123	40.73
10 – 20 ปี	141	46.69
21 – 30 ปี	25	8.28
มากกว่า 30 ปี	13	4.30
รวม	302	100

ตารางที่ 2 แสดงค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ของสภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยภาพรวมและรายด้าน

ที่	การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา สำหรับครู	สภาพปัจจุบัน			สภาพที่พึงประสงค์		
		$\bar{X}$	S.D.	ระดับ	$\bar{X}$	S.D.	ระดับ
1	ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.275	0.655	มาก	4.533	0.624	มากที่สุด
2	ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.230	0.654	มาก	4.544	0.546	มากที่สุด
3	ด้านการบริหารจัดการ	4.210	0.630	มาก	4.528	0.587	มากที่สุด
4	ด้านสื่อการสอน	4.300	0.602	มาก	4.588	0.525	มากที่สุด
5	ด้านหลักสูตร	4.275	0.646	มาก	4.477	0.619	มาก
ภาพรวม		4.258	0.637	มาก	4.534	0.580	มากที่สุด

ตารางที่ 3 ลำดับความต้องการจำเป็นของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 ในภาพรวม

การพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา สำหรับครู	ค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบัน ($\bar{X}_1$)	ค่าเฉลี่ยของสภาพที่พึงประสงค์ ($\bar{X}_2$)	ดัชนีความต้องการจำเป็น ลำดับ	
			(PNI _{modified})	
1. ด้านการจัดการเรียนการสอน	4.275	4.533	0.060	4
2. ด้านการวัดผลและประเมินผล	4.230	4.544	0.074	2
3. ด้านการบริหารจัดการ	4.210	4.528	0.076	1
4. ด้านสื่อการสอน	4.300	4.588	0.067	3
5. ด้านหลักสูตร	4.275	4.477	0.047	5

อภิปรายผล

จากผลการศึกษาการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครู สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 สามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้ดังนี้

1. สภาพปัจจุบันและสภาพที่พึงประสงค์ของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาโดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนว่าครูมีการดำเนินงานด้านนวัตกรรมอยู่แล้ว แต่ยังต้องการพัฒนาเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับการจัดการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ซึ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัล และการเรียนรู้เชิงรุก ทั้งนี้สอดคล้องกับผลการศึกษาของ ทวีศักดิ์ จินดานุรักษ์ (2560) และ ญัฐิกานต์ ปังศรีวงศ์ (2563)

2. ด้านสื่อการสอนมีสภาพปัจจุบันสูงที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า ด้านสื่อการสอนมีค่าเฉลี่ยสภาพปัจจุบันสูงที่สุด แสดงให้เห็นว่าครูมีการใช้สื่อและเทคโนโลยีดิจิทัลอย่างแพร่หลาย อันเป็นผลจากบริบทการศึกษาในยุคดิจิทัล นโยบาย Thailand 4.0 และสถานการณ์โควิด-19 ซึ่งผลดังกล่าวสอดคล้องกับ สุวิมล ว่องวาณิช (2562) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

3. ด้านการบริหารจัดการมีสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการมีสภาพปัจจุบันต่ำที่สุด สะท้อนถึงข้อจำกัดด้านระบบสนับสนุนและโครงสร้างการบริหารจัดการนวัตกรรมการเรียนการสอนในสถานศึกษา เช่น ระบบฐานข้อมูลและการใช้สารสนเทศเพื่อการตัดสินใจ สอดคล้องกับ พิษิต ฤทธิ์เจริญ (2559) และงานวิจัยอื่นที่เกี่ยวข้อง

4. ความต้องการจำเป็นด้านการบริหารจัดการสูงที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า ด้านการบริหารจัดการมีความต้องการจำเป็นสูงที่สุด แสดงให้เห็นถึงความจำเป็นในการพัฒนาระบบสนับสนุนที่เป็นรูปธรรม เช่น คลังสื่อดิจิทัล การนิเทศติดตาม และการจัดการความรู้ภายในองค์กร ทั้งนี้สอดคล้องกับ วันเพ็ญ ระวิพันธ์ และคณะ (2562) และ อัจศรา ประเสริฐสิน และคณะ (2560)

5. ความต้องการจำเป็นด้านหลักสูตรต่ำที่สุด

ผลการวิจัยพบว่า ด้านหลักสูตรมีความต้องการจำเป็นต่ำที่สุด เนื่องจากหลักสูตรแกนกลางเป็นกรอบที่กำหนดจากส่วนกลาง ทำให้ครูมุ่งพัฒนาการจัดการเรียนรู้ภายใต้

หลักสูตรมากกว่าการปรับโครงสร้างหลักสูตร สอดคล้องกับ ปุณฺณุตฺตม เปงยวงษ์ (2565) และ พงศ์พันธ์ ไชยบุญเรือง (2564)

6. แนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา

ผลการวิจัยพบว่า แนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาประกอบด้วย 5 แนวทาง 15 วิธีดำเนินการ ซึ่งชี้ให้เห็นว่า การพัฒนานวัตกรรมจำเป็นต้องดำเนินการอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมทุกด้าน และมุ่งพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับแนวคิดของ รัตนะ บัวสนธิ์ (2556) และงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

สรุป/ข้อเสนอแนะ

ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัจจุบันของการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษาสำหรับครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก ขณะที่สภาพที่พึงประสงค์อยู่ในระดับมากที่สุด สะท้อนถึงความจำเป็นในการพัฒนาเพิ่มเติมให้ สอดคล้องกับความต้องการของครูและสถานศึกษา ทั้งนี้ ความต้องการจำเป็นเรียงลำดับจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการบริหารจัดการ การวัดผลและประเมินผล สื่อการสอน การจัดการเรียนการสอน และหลักสูตร นอกจากนี้ ได้เสนอแนวทางการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา 5 แนวทาง รวม 15 วิธีดำเนินการ เพื่อใช้เป็นกรอบในการพัฒนาการจัดการศึกษาต่อไป

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ พบว่า สถานศึกษาควรส่งเสริมการพัฒนาสื่อการเรียนรู้ดิจิทัลและการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ในชุมชนวิชาชีพ ควบคู่กับการพัฒนาระบบบริหารจัดการโดยใช้เทคโนโลยีสารสนเทศ เพื่อลดภาระงานและเพิ่มประสิทธิภาพการดำเนินงาน รวมทั้งควรพัฒนาศักยภาพครูด้านการใช้เครื่องมือดิจิทัลเพื่อการวัดและประเมินผลอย่างต่อเนื่อง และนำผลการวิจัยไปพัฒนาเป็นรูปแบบหรือโมเดลเชิงระบบสำหรับกำหนดนโยบาย และการจัดสรรทรัพยากรอย่างเหมาะสม

2. สำหรับข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนานวัตกรรมทางการศึกษา โดยเฉพาะด้านการบริหารจัดการ และการวัดผลประเมินผล ตลอดจนพัฒนารูปแบบการดำเนินงานที่เน้นการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้อง เพื่อให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพและยั่งยืน

เอกสารอ้างอิง

- กัลญญ เพชรภรณ์. (2562). *วิทยาการจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏสวนสุนันทา.
- กุลิสรา จิตรชญาวนิช. (2562). *การจัดการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เกริก ท่วมกลาง และจินตนา ท่วมกลาง. (2555). *การพัฒนาสื่อ/นวัตกรรมทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สถาพรบุ๊คส์.
- กัลยา วานิชกุญชร. (2559). *การจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- เก็จกนก เอื้อวงศ์. (2565). การนํานโยบายไปปฏิบัติของผู้บริหารสถานศึกษา: สมรรถนะและแนวทางการพัฒนา. *วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา*, 6(2), 45–58.
- จารุกิตติ์ สายสิงห์ และคณะ. (2566). *การพัฒนานวัตกรรมสนับสนุนการจัดการเรียนการสอนผ่านแพลตฟอร์มดิจิทัลอัจฉริยะเพื่อส่งเสริมสมรรถนะผู้สอนและเพิ่มผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของผู้เรียน*. กรุงเทพฯ: กองทุนพัฒนาเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา สำนักงานปลัดกระทรวงศึกษาธิการ.
- เฉลิมพงศ์ มีสมนัย. (2559). *การใช้และพัฒนานวัตกรรมการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2561). *80 นวัตกรรมจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 8). นนทบุรี: ฟิบาลานซ์ดีไซน์แอนด์ปρίนติ้ง.
- ชัยวัฒน์ สุทธิรัตน์. (2563). รูปแบบการพัฒนาความสามารถในการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโดยใช้ชุมชนแห่งการเรียนรู้เชิงวิชาชีพในการศึกษาชั้นเรียนและการชี้แนะโดยพี่เลี้ยงของมหาวิทยาลัย. *วารสารวิชาการเครือข่ายบัณฑิตศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏภาคเหนือ*, 10(2), 45–60.
- ณัฐพงศ์ แก้วรากมุก. (2563). *การศึกษาสภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศสำหรับการบริหารสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 3. ใน การศึกษาค้นคว้าด้วยตนเอง กศ.ม. มหาวิทยาลัยพะเยา*.

- ณัฐพงศ์ เสงี่ยมไพร และสมใจ สืบเสาะ. (2566). *การใช้นวัตกรรมด้านการจัดการเรียนการสอน*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์ทางการศึกษา.
- ณัฐภูมิ ใจแน่น และบุญชม ศรีสะอาด. (2563). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาพิจิตร เขต 2 โดยใช้แนวคิดชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพครู. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏวชิรญาณ*, 7(9), 1-13.
- ณัฐกานต์ ปังศรีวงศ์. (2563). การพัฒนาทักษะด้านการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสารเพื่อการจัดการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 ของครูโรงเรียนตลาดหนองหวาย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานี เขต 2. ใน *การค้นคว้าอิสระ ค.ม.* มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.
- ณัฏฐลิตา บุตรดีวงศ์. (2561). การใช้นวัตกรรมและเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อการบริหารสถานศึกษาในศตวรรษที่ 21 ของโรงเรียนแสนสุข สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. ใน *การศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยเกริก.
- ดวงใจ พร้าวไธสง, วจี ปัญญาใส และพิมพ์กา ธรรมสิทธิ์. (2566). แนวทางการพัฒนาครูด้านการสร้างนวัตกรรมการเรียนรู้ของโรงเรียนในกลุ่มเครือข่ายถิ่น 4 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลำปาง เขต 2. *วารสารการบริหารจัดการและนวัตกรรมท้องถิ่น*, 5(8), 1135-1148.
- ทิตนา แหมมณี. (2560). *ศาสตร์การสอน: องค์ความรู้เพื่อการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีประสิทธิภาพ*. (พิมพ์ครั้งที่ 21). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ธนกฤต พรหมนนก. (2559). รูปแบบภาวะผู้นำเชิงเทคโนโลยีของผู้บริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. ใน *วิทยานิพนธ์ กศ.ด.* มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ธนกฤต ศรีสุวรรณ. (2562). การบริหารจัดการเพื่อส่งเสริมนวัตกรรมในสถานศึกษา. *วารสารบริหารการศึกษาและพัฒนาคุณภาพชีวิต*, 7(2), 45-56.
- ธัญวิษ วิเชียรพันธ์. (2557). *สื่อดิจิทัลในศตวรรษที่ 21*. (พิมพ์ครั้งที่ 1). กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์วังอักษร.

- บุษกร สุวรรณศรี และลักขณา สรวิวัฒน์. (2563). การพัฒนาแนวทางการจัดการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญของครู สังกัดสำนักงานส่งเสริมการศึกษานอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยจังหวัดมหาสารคาม. *Journal of Modern Learning Development*, 5(3), 147–160.
- บุญญา ปะยวงษ์. (2565). ความต้องการจำเป็นในการพัฒนาการจัดการเรียนรู้ของครูในศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุโขทัย เขต 1. ใน *การค้นคว้าอิสระ มหาคณิศจิต. มหาวิทยาลัยนเรศวร*.
- พงศ์พันธุ์ ไชยบุญเรือง. (2564). การพัฒนารูปแบบการนิเทศแบบเต็มเต็มศักยภาพ เพื่อพัฒนาการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ของครูปฐมวัย. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4.
- พรทิพย์ ไชยโส และคณะ. (2558). การพัฒนานวัตกรรมส่งเสริมสมรรถนะครูในการจัดการเรียนรู้. ใน *รายงานการวิจัย*. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ.
- พลอยไพลิน นิลกรรณ์. (2562). *แนวทางการจัดการเรียนรู้เชิงรุก (Active Learning) โครงการการนิเทศการจัดการเรียนรู้เชิงรุกโดยใช้กระบวนการชี้แนะและการเป็นพี่เลี้ยง*. [ม.ป.พ.].
- พิชิต ฤทธิ์จรูญ. (2559). *เทคนิคการวิจัยเพื่อพัฒนาการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- _____. (2559). *นวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ภัทรพล นาคะเสถียร. (2564). การพัฒนารูปแบบการบริหารนวัตกรรมเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการเรียนรู้. *วารสารการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 7(1), 45–58.
- มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา. (2561). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. เรียกใช้เมื่อ 1 กรกฎาคม 2568 จาก <http://www.aritbooks.nrru.ac.th/uploadfiles/books/2-2018-08-30-08-45-11.pdf>
- มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์. (2557). *คู่มือการจัดระบบการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนระดับอุดมศึกษาเป็นสำคัญ*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). ปทุมธานี: มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์ในพระบรมราชูปถัมภ์.

- มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี. (2566). *บันทึกความเข้าใจความร่วมมือโครงการพัฒนา
นวัตกรรมเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาด้วยรูปแบบ Active Learning*. เรียกใช้เมื่อ 3
กรกฎาคม 2568 จาก <https://www.sru.ac.th>
- ยโสธารา ศิริภาพระภากร. (2563). วิเคราะห์ปัญหาการใช้วัตกรรมการเรียนการสอนและเทคโนโลยีในการ
จัดการเรียนการสอนนวัตกรรมและเทคโนโลยีการศึกษาตามหลักสูตรประกาศนียบัตร
การสอนศิลปกรรมในโรงเรียนรุ่นที่ 7. ใน *รายงานการวิจัย*. มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- ยุภาลัย มะลิซ้อน และกาญจน์ เรืองมนตรี. (2563). การพัฒนาสมรรถนะครูด้านการจัดการ
เรียนรู้เชิงรุกในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษา
มหาสารคาม เขต 2. *วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี*, 7(8), 230-243.
- รัตน์ บัวสนธิ์. (2556). *การวิจัยและพัฒนานวัตกรรมการศึกษา*. (พิมพ์ครั้งที่ 2). กรุงเทพฯ:
บัวกราฟฟิค.
- วทัญญู วุฒิวรรณ. (2560). รูปแบบการพัฒนาคูประถมศึกษาให้สามารถออกแบบการจัดการ
เรียนรู้ วิชาวิทยาศาสตร์ที่สอดแทรกธรรมชาติของวิทยาศาสตร์. ใน *วิทยานิพนธ์
ปริญญาเอก มหาวิทยาลัยบูรพา*. ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- วรลักษณ์ คำหว่าง และนงลักษณ์ ใจฉลาด. (2560). การศึกษาแนวทางพัฒนาทักษะครูใน
ศตวรรษที่ 21 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาในจังหวัดพิษณุโลก.
วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏลำปาง, 6(2), 45-56.
- วาสนา แสงสุข และไพโรจน์ เต็มเตชาติพงศ์. (2563). แนวทางของครูในการพัฒนานวัตกรรม
การจัดการเรียนรู้วิชาภาษาไทย สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 4. *วารสาร
บัณฑิตศึกษามหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย*, 7(1), 112-124.
- วิทวัส ดวงภูมิเมศ และวาริรัตน์ แก้วอุไร. (2560). การจัดการเรียนรู้ในยุคไทยแลนด์ 4.0 ด้วย
การเรียนรู้อย่างกระตือรือร้น. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏพิบูลสงคราม*, 11(1), 89-102.
- วิทยา พัฒนเมธาดา. (2560). *การจัดการเรียนรู้ (Learning Management)*. เรียกใช้เมื่อ 3
กรกฎาคม 2568 จาก <https://www.kansuksa.com>

- ศรีวรรณ แก้วทองดี. (2562). แนวทางการพัฒนาตนเองของครูในสถานศึกษา สหวิทยาเขตบึงสามพัน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 40. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญาโท มหาวิทยาลัยราชภัฏนครสวรรค์*.ฐานข้อมูลงานวิจัย (ThaiLis).
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. (2565). *แผนพัฒนาการศึกษาเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4*. เชียงราย: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4.
- สุดารัตน์ ชุ่มใจ และกษิณิฎฐ์ มีพรหม. (2568). แนวทางการบริหารงานบุคคลโดยการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 4. *วารสารนวัตกรรมการศึกษาและการวิจัย*, 9(1), 200–215. เรียกใช้เมื่อ 3 กรกฎาคม 2568 จ า ก <https://so03.tci-thaijo.org/index.php/jeir/article/view/276918>
- สุภัทรา วีระประเสริฐ. (2557). *การวัดและประเมินผลการเรียนรู้*. กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- สุรีย์พร กองสุข. (2563). แนวทางการส่งเสริมการใช้นวัตกรรมการเรียนการสอนของครูในโรงเรียนขนาดเล็ก. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยบูรพา.
- สพป.เชียงราย เขต 4. (2567). *ข้อมูลสถิตินักเรียนและบุคลากร ปี 2566*.
- สมจิต จันทรฉาย. (2557). *การออกแบบและพัฒนาการเรียนการสอน*. นครปฐม: มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม.
- อรณิชา ปัญญาวงศ์. (2565). รูปแบบการบริหารจัดการนวัตกรรมการเพื่อยกระดับคุณภาพการศึกษา. ใน *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*. มหาวิทยาลัยราชภัฏเชียงราย.
- อุศมาน หลีสันมะหมัด. (2560). *สภาพและปัญหาการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการบริหารโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 16*. ใน *วิทยานิพนธ์ กศ.ม.* มหาวิทยาลัยหาดใหญ่.
- E-learning in Thailand: Mapping the digital divide. (2021). *United Nations Thailand*.